

Tisková zpráva

Jak jsou domácnosti zatíženy půjčkami – září 2021

- ⊙ To, že v současné době mají sami nebo jejich domácnost nějakou půjčku, deklaruje 42 % dotázaných občanů.
- ⊙ Pro 57 % z nich je splácení půjček snadné, oproti minulému roku zde došlo k poklesu o osm procentních bodů.
- ⊙ Tři čtvrtiny domácností si vytváří finanční rezervu pro nečekané případy. Ty, které deklarují dobrou životní úroveň, z 89 %, ty se špatnou životní úrovní ve 35 %.

Zpracoval:

Milan Tuček

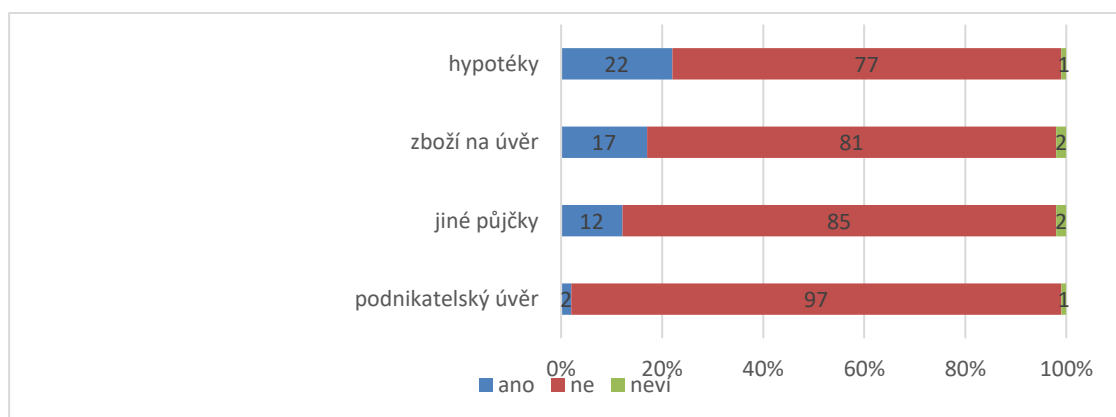
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR

Tel.: 210 310 593, milan.tucek@soc.cas.cz

V rámci zářijového šetření Naše společnost zařadilo CVVM i sadu otázek týkajících se splácení dluhů. Otázky zjišťovaly, zda naši respondenti nebo jejich domácnosti nějakou půjčku a jak se jim daří půjčku splácet. Mezi našimi respondenty má nějakou půjčku 42 %.¹ (Jeden typ půjčky 32 % dotázaných, dva typy 9 % a 1 % více než dva.). Před rokem to bylo 43 %, v roce 2019 to bylo 48 %, v roce 2017 47 %. To znamená, že COVID 19 určitě nezvýšil frekvenci půjček, naopak počet půjček poklesl.

Graf 1: Splácíte v současnosti Vy nebo Vaše domácnost nějakou půjčku na následující věci

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, 28.8. - 20.9. 2021, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Hypotéku či úvěr na stavební spoření splácí 22 % respondentů (vloni 25 %, v roce 2019 24 % a v roce 2017 26 %), podnikatelský úvěr mají 2 % a během posledních let se jejich podíl nijak neměnil, půjčku na zboží uvedlo 17 % (vloni 20 %, v roce 2019 19 %, v roce 2017 21 %) a jinou půjčku 12 % (vloni 10 %, v roce 2019 12 %, v roce 2017 16 %). Ze srovnání s minulým rokem vyplývá, že během jednoho roku rozsah půjček kolísá ale jen v rámci statistické chyby.

Pro půjčování je rozhodující věk. Lidé nad 60 let nemají v 87 % žádnou půjčku, nejvíce půjček mají lidé ve středním věku (30-44 let) – 62 % z nich (39 % hypotéka, 19 % zboží, 4 % podnikatelský úvěr, 15 % jiné půjčky). V závislosti na životní úrovni jsme zjistili, že 40 % domácností s dobrou úrovní má půjčku, se špatnou životní úrovní je s půjčkami 56 % domácností. Rozdíl mezi nimi je pochopitelně v půjčkách na zboží (dobrá úroveň 13 %, špatná úroveň 29 %), v jiných půjčkách (7 % ku 29 %) a hypotékách (26 % ku 17 %).

Zajímalo nás také, jak moc je problematické pro ty, kteří půjčky mají, tyto půjčky splácet. Jak vyplývá z údajů v tabulce 1, z těch, kteří nějakou půjčku mají (N=394), je pro 57 % splácení snadné. Naprostá většina z nich se však přiklání k

¹ Znění otázky: „Splácíte Vy nebo Vaše domácnost v současné době a) hypotéku, úvěr na stavební spoření, b) podnikatelský úvěr, c) nějaké zboží na úvěr, d) jiné půjčky?“ Varianty odpovědí: Ano, ne.

mírnější variantě odpovědi (spíše snadné – 46 %), za velmi snadné označuje splácení svých půjček jen 11 % respondentů. Dvě pětiny (40 %) dotázaných označily splácení svých stávajících půjček za obtížné, přičemž 11 % to pokládá za velmi obtížné. Opět platí, že existují významné rozdíly mezi respondenty podle deklarované životní úrovně domácnosti, když ti, co deklarují dobrou životní úroveň, z 86 % považují splácení za snadné (21 % za velmi snadné), ti, co deklarují špatnou životní úroveň, považují splácení z 86 % za obtížné (52 % za velmi obtížné).

Z časového srovnání vyplývá, že od loňského roku se o osm procentních bodů snížil podíl těch, kdo splácení svých půjček označují za snadné (spočet odpovědí „velmi snadné“ a „spíše snadné“) a o sedm procentních bodů se zvýšil podíl těch, kteří splácení považují za obtížné. Tento propad pravděpodobně souvisí s koronavirovou pandemií.

Tabulka 1: Obtížnost splácení půjček (v %)²

	I/10	I/11	I/13	I/14	I/16	III/17	I/18	I/19	I/20	9/21
velmi snadno	5	4	4	5	8	11	10	6	12	11
spíše snadno	39	40	37	42	37	43	48	46	53	46
spíše obtížně	34	37	41	34	39	33	31	35	26	29
velmi obtížně	19	17	17	16	13	10	8	10	7	11
neví	3	2	1	3	3	3	3	3	2	3

Pozn.: Odpovídali pouze respondenti, kteří jsou zadlužení, nebo je zadlužená jejich domácnost (v roce 2010 N=428; 2011 N=405; 2013 N=515; 2014 N=477; 2016 N=507, 2017 N=491, 2018 N= 461, 2019 N=460, 2020 N=448, 2021 N=394).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost

V zářijovém výzkumu jsme v bloku půjček ještě zjišťovali, zda si respondenti vytvářejí finanční rezervu. Tu si podle vlastního vyjádření vytváří 74 % dotázaných.

Významné rozdíly ve vytváření finanční rezervy jsou pochopitelně mezi těmi, kteří mají dobrou životní úroveň - 89 % z nich má vytvořenou finanční rezervu - a těmi, kteří deklarují špatnou životní úroveň – z nich mají takovou finanční rezervu jen třetina (35 %). Rozdíl je též mezi generací do 30 let (60 % má rezervu) a generací nad 60 let (85 %).

² Znění otázky: „Kdybyste měl vyjádřit svůj pocit, jak snadno nebo obtížně se Vám daří tyto půjčky splácet?“ Varianty odpovědí: velmi snadno, spíše snadno, spíše obtížně, velmi obtížně.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v21-08</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR.</i>
Termín terénního šetření:	<i>28.8. – 20.9. 2021</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj a velikost místa bydliště x kraj</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>951</i>
Počet tazatelů:	<i>115</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>er.42, er.44a, er.45</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>er211026</i>
Zveřejněno dne:	<i>26. října 2021</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]
